

Rekenkamers: stop ongelijk toezicht op accountants

Toezicht op gemeentelijke accountants moet beter worden geregeld. Het toezicht is nu versnipperd: bij gemeenten die een extern accountantsbureau inhuren ligt het toezicht bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM) terwijl bij gemeenten met een eigen accountantsdienst het toezicht bij de gemeentelijke rekenkamer belegd is. Bij de wettelijke controles worden accountants verschillend beoordeeld. En daarnaast zijn er twee wettelijke controles met de waarde van een half miljard die nu niet onder het toezicht vallen. Daarom zou het beter zijn om het toezicht voor alle gemeentelijke accountants bij de AFM te beleggen, aldus de rekenkamers van Amsterdam, Den Haag en de Vereniging van Rekenkamers in een brief naar de ministers van Binnenlandse Zaken en Financiën.

In de brief die 25 maart 2025 is verstuurd, dringen de Rekenkamer Amsterdam-Zaansstad, Rekenkamer Den Haag en de Vereniging van Rekenkamers er bij de ministers op aan om deze scheve situatie recht te trekken. Er is een wijziging in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) in de maak met als doel het stelsel eenvoudiger en transparanter te maken door één toezichthouder aan te wijzen: de AFM. De gemeentelijke rekenkamers willen dat het kabinet dit doel consequent uitvoert en ook het toezicht op gemeentelijke accountantsdiensten (GAD) hieronder laat vallen.

Het toezicht op de GAD's is volgens de gemeentelijke rekenkamers een taak die niet bij hen thuishoort. In tegenstelling tot wat hun naam wellicht doet vermoeden, zijn ze geen accountants. De rekenkamer ondersteunt de gemeenteraad door onderzoek te doen naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het beleid van de gemeente. Toezicht op een GAD vraagt specifieke expertise en die moet vaak worden ingehuurd, terwijl de AFM de expertise al in huis heeft. Dit betekent dat de rekenkamer minder middelen overhoudt om haar reguliere onderzoeken uit te voeren. Daarnaast hebben de verschillende toezichthouders beleidsruimte bij het uitvoeren van deze toezichtstaak, hierdoor worden accountants al jaren verschillend beoordeeld.

Op dit moment regelt de Gemeentewet, zonder duidelijke reden, dat gemeentelijke rekenkamers toezicht houden op gemeentelijke accountantsdiensten. Vooral nog gaat het alleen om Den Haag en Amsterdam: alle andere gemeenten huren een externe accountant in om hun jaarrekeningen te controleren, en het toezicht daarop ligt bij de AFM. Maar om de toch al scheve situatie nog ingewikkelder te maken, kunnen die andere gemeenten er ook voor kiezen om de gemeentelijke accountantsdienst van Den Haag of Amsterdam in te huren. Met als gevolg dat één gemeentelijke accountant meerdere toezichthouders krijgt.

In strijd met de Europese Richtlijn ontbreekt het toezicht op de wettelijke controles van de jaarrekeningen van zowel het Amsterdamse Waterschap als Waternet. Dit is zorgwekkend, zeker omdat het om substantiële bedragen gaat (ruim een half miljard euro).

De gemeentelijke rekenkamers hebben een duidelijke oplossing voor alle ongelijkheden: beleg het toezicht op de hele accountancysector bij de AFM.